

Hallituksen esitys Eduskunnalle kansainvälistä tavaran kauppaa koskevista sopimuksista tehtyyn yleissopimukseen tehdyn selityksen peruuttamisen ja uuden selityksen hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi kansainvälistä tavaran kauppaa koskevista sopimuksista tehtyyn yleissopimukseen tehdyn selityksen peruuttamisen ja uuden selityksen.

Sopimus on tehty vuonna 1980 ja Suomi on ratifioinut sen vuonna 1987. Sopimus sisältää määräyksiä muun muassa kansainvälistä tavaran kauppaa koskevan sopimuksen tekemisestä, myyjän ja ostajan velvollisuuksista sekä sopimusrikkomusten seuraamuksista.

Yleissopimuksen ratifioinnin yhteydessä Suomi antoi selityksen, jonka mukaan Suomi ei sitoudu noudattamaan yleissopimuksen sopimuksen tekemistä koskevaa II osaa. Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyy

tämän selityksen peruuttamisen.

Suomi antoi yleissopimuksen ratifioinnin yhteydessä myös selityksen, jonka mukaan yleissopimuksen tavaran kauppaa koskevaa III osaa ei sovelleta Pohjoismaiden välisessä kaupassa. Koska yleissopimuksen II osaa koskeva selitys peruutettaisiin, ehdotetaan lisäksi, että eduskunta hyväksyy Pohjoismaiden välistä kauppaa koskevan uuden selityksen, jonka mukaan II osaa ei edelleenkään sovellettaisi Pohjoismaiden välisessä kaupassa.

Selityksen peruuttaminen ja uusi selitys tulevat voimaan kuukauden ensimmäisenä päivänä kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun yleissopimuksen tallettaja on vastaanottanut asiaa koskevan tiedonannon.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2 Nykytilan arviointi.....	4
Yleisiä selityksen perusteisiin ja niiden merkitykseen liittyviä näkökohtia.....	4
Pohjoismaiden ministerineuvoston teettämä selvitys ja oikeuskirjallisuudessa esitettyjä näkökohtia.....	5
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	6
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	6
5 ASIAN VALMISTELU.....	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	8
1 YLEISSOPIMUKSEN II OSAN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN.....	8
2 VOIMAANTULO.....	11
3 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJESTYS.....	11
LIITE.....	13
ASETUSLUONNOS.....	13
Tasavallan presidentin asetus kansainvälistä tavaran kauppaa koskevista sopimuksista tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta annetun asetuksen muuttamisesta.....	13

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Suomi on vuonna 1987 ratifioinut Wienissä 11 päivänä huhtikuuta 1980 tehdyn yleissopimuksen kansainvälistä tavaran kauppaa koskevista sopimuksista (SopS 50/1988, ns. YK:n kauppalaki tai CISG, jäljempänä *yleissopimus*). Yleissopimus on tullut Suomen osalta voimaan 1.1.1989 kansainvälistä tavaran kauppaa koskevista sopimuksista tehdyn yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetulla lailla (795/1988) ja voimaantuloasetuksella (796/1988).

Yleissopimus jakautuu neljään osaan. Yleissopimuksen I osa sisältää yleissopimuksen soveltamisalaa koskevat ja muut yleiset määräykset. Yleissopimuksen II osan määräykset koskevat kansainvälistä tavaran kauppaa koskevan sopimuksen tekemistä. Yleissopimuksen III osa sisältää määräykset muun muassa myyjän ja ostajan velvollisuuksista sekä sopimusrikkomusten seuraamuksista. Yleissopimuksen loppumääräykset sisältyvät sen IV osaan. Yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle on jätetty useita kaupan muotoja, muun muassa kuluttajakauppa sekä arvopaperien, alusten ja ilma-alusten kauppa.

Ratifioidessaan yleissopimuksen Suomi on antanut muun muassa yleissopimuksen 92 artiklan mukaisen selityksen, jonka mukaan Suomi ei sitoudu noudattamaan yleissopimuksen II osaa. Selityksen antamisen taustalla ovat olleet Pohjoismaiden väliset keskustelut, joiden pohjalta myös Norja, Ruotsi ja Tanska ovat yleissopimuksen ratifioidessaan antaneet samansisältöiset selitykset. Islanti on liittynyt sopimukseen myöhemmin eikä ole antanut vastaavaa selitystä. Myöskään mikään muu sopimusvaltioista ei ole antanut vastaavaa selitystä.

Yleissopimuksen II osaa koskevan selityksen tarkoituksenmukaisuus on erityisesti viime vuosina kyseenalaistettu. Asia on kansainvälisen kauppakamarin ICC:n aloitteesta ollut esillä myös Pohjoismaiden ministerineuvostossa. Pohjoismaiden ministerineuvos-

ton alainen oikeusyhteistyön virkamieskomitea (NÄL) on teettänyt selvityksen siitä, olisiko Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan syytä peruuttaa yleissopimuksen 92 artiklan mukaisesti antamansa selitykset. Selvityksessä kannatetaan selityksen peruuttamista. Selityksen peruuttaminen on saanut laajaa kannatusta myös pohjoismaisessa oikeuskirjallisuudessa.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleistä yleissopimuksen soveltamisalasta

Yleissopimuksen yleinen soveltamisala määritellään 1 artiklan 1 kappaleessa. Sen mukaan yleissopimusta sovelletaan tavaran kauppaa koskeviin sopimuksiin sellaisten sopijapuolten välillä, joiden liikepaikat ovat eri valtioissa a) kun valtiot ovat sopimusvaltioita tai b) kun kansainvälisen yksityisoikeuden säännöt johtavat sopimusvaltion oikeuden soveltamiseen.

Yleissopimus on tahdonvaltainen. Sopijapuolet voivat näin ollen myös sopia, ettei yleissopimusta sovelleta, tai eräin rajoituksin poiketa sen määräyksistä tai muuttaa niiden vaikutuksia (6 artikla).

Yleissopimuksen soveltamisalaa rajaavat erityisesti yleissopimuksen 92, 95 ja 94 artiklan mukaiset selitykset. Suomi on antanut selitykset 92 ja 94 artiklan nojalla.

Yleissopimuksen 92 artiklan mukainen selitys

Yleissopimuksen 92 artiklan mukaan sopimusvaltio voi ilmoittaa allekirjoitus-, ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymishetkellä, että se ei sitoudu noudattamaan yleissopimuksen II tai III osaa. Sopimusvaltiota, joka antaa tällaisen selityksen, ei katsota sopi-

musvaltioksi yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen merkityksessä ilmoitusta koskevan osan sääntelemien asioiden osalta.

Yleissopimuksen II osa sisältää määräykset siitä, mitä pidetään tarjouksena ja sen hyväksymisenä, ja ajankohdasta, jolloin tarjous tai sen hyväksyminen tulee sitovaksi. Osa sisältää myös määräykset tarjouksen ja hyväksymisen peruuttamisesta sekä myöhästyneen hyväksymisen ja tarjouksesta poikkeavan vastauksen oikeusvaikutuksista. Näitä kysymyksiä koskevat kansalliset säännökset sisältyvät Suomessa varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annettuun lakiin (228/1929; jäljempänä *oikeustoimilaki*).

Suomen antama yleissopimuksen II osaa koskeva selitys merkitsee sitä, että Suomea ei pidetä sopimusvaltiona II osan määräyksiin nähden. Jos kansainvälisen yksityisoikeuden lainvalintasääntöjen perusteella sopimuksen tekemiseen sovelletaan Suomen lakia, sovelletaan näin ollen oikeustoimilain säännöksiä.

Käytännössä yleissopimus mahdollistaa kuitenkin selityksestä huolimatta sen, että yleissopimuksen II osa tulee sovellettavaksi kansainvälistä kauppaa koskevan sopimuksen tekemiseen myös silloin, kun sopijapuolena on yritys, jolla on liikepaikka Suomessa. Tämä johtuu edellä mainitusta 1 artiklan 1 kappaleen b kohdasta. Jos toinen sopijapuoli sijaitsee yleissopimuksen osapuolena olevassa valtiossa ja kansainvälisen yksityisoikeuden lainvalintasäännöt johtavat tuon sopimusvaltion oikeuden soveltamiseen, sovelletaan sopimuksen tekemiseen yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen b kohdan määräys huomioon ottaen yleissopimuksen II osan määräyksiä.

Yleissopimuksen 95 artiklan mukainen selitys

Yleissopimuksen 95 artiklan mukaan valtio voi ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjaa tallettaessaan ilmoittaa, että se ei sitoudu noudattamaan yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen b kohtaa. Tällaisen selityksen ovat antaneet muun muassa Kiina, Singapore, Slovakia, Tshekki ja Yhdysvallat. Selityksestä seuraa, että jos myyjällä on liikepaikka esimerkiksi Kiinassa ja ostajalla Suomessa, sovelletaan sopimuksen tekemiseen yleisso-

pimuksen II osan asemesta ja kansainvälisen yksityisoikeuden lainvalintasääntöjen perusteella Kiinan kansallista lakia.

Yleissopimuksen 94 artiklan mukainen selitys

Yleissopimuksen 94 artikla mahdollistaa sen, että valtiot, joiden irtaimen kauppaa koskevat säännökset ovat samanlaiset tai muistuttavat läheisesti toisiaan, antavat selityksen, jonka mukaan yleissopimusta ei sovelleta kauppaa koskeviin sopimuksiin tai niiden tekemiseen, kun sopijapuolten liikepaikat sijaitsevat kyseisissä valtioissa.

Kaikki Pohjoismaat ovat antaneet 94 artiklan mukaisen selityksen. Sanamuotonsa perusteella Pohjoismaiden antamat selitykset koskevat ainoastaan kauppaa koskevia sopimuksia eli yleissopimuksen III osan soveltamista. Tästä poikkeuksena on Islanti, jonka antama selitys koskee sekä kauppaa koskevia sopimuksia että niiden tekemistä eli sekä yleissopimuksen II että III osan soveltamista. Tämä johtuu siitä, että muista Pohjoismaista poiketen Islanti ei ole antanut 92 artiklan nojalla yleissopimuksen II osan soveltamista koskevaa selitystä.

Yleissopimuksen 94 artiklan nojalla annetuista selityksistä seuraa, että Pohjoismaiden väliseen kauppaan ei sovelleta lainkaan yleissopimuksen määräyksiä, vaan pohjoismaisia kauppalakeja.

2.2 Nykytilan arviointi

Yleisiä selityksen perusteisiin ja niiden merkitykseen liittyviä näkökohtia

Suomi liittyi yleissopimukseen ensimmäisten valtioiden joukossa yli 20 vuotta sitten, jolloin yleissopimuksen suosiota ei osattu ennakoita. Yleissopimuksella on nykyään keskeinen merkitys kansainvälisessä kaupassa: sen on ratifioinut 76 valtiota. Keskeisistä kaupankäyntivaltioista ainoastaan Brasilia, Intia, Etelä-Afrikka ja Iso-Britannia eivät ole ratifioineet yleissopimusta.

Pohjoismaiden lisäksi mikään muu sopimusvaltio ei ole antanut 92 artiklan mukaista

selitystä. Myöskään Islanti, joka liittyi yleissopimuksen huomattavasti muita Pohjoismaita myöhemmin (vuonna 2001), ei ole antanut II osaa koskevaa selitystä.

Yleissopimuksen hyväksymistä ja voimaansaattamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 198/1986 vp, s. 43) II osaa koskevan selityksen antamista on ehdotettu ”ottaen huomioon vaikeudet, joita syntyy, jos Suomen oikeudessa on erilaisia oikeussääntöjä sopimuksen tekemisestä etenkin sellaisissa tilanteissa, joissa sopijapuolet eivät ole täysin selvillä siitä, mitä oikeussääntöjä esillä olevassa tapauksessa on sovellettava”.

Käytännössä tämä peruste on menettänyt merkityksensä silmällä pitäen sitä, että yleissopimuksen II osan määräyksiä sovelletaan joka tapauksessa tilanteessa, jossa kansainvälisen yksityisoikeuden lainvalintasäännöt johtavat sellaisen sopimusvaltion lain soveltamiseen, joka ei ole antanut vastaavaa selitystä (ks. jakso 2.1). Lisäksi 95 artiklan mukainen selitys johtaa siihen, että tietyissä kaupankäyntisuhteissa yleissopimuksen II osan asemesta sovellettavaksi tulee vieraan valtion kansallinen laki, joka voi poiketa huomattavasti oikeustoimilain säännöksistä. Toisen sopijapuolen sijaintivaltion kansallinen kauppalainsäädäntö voi olla suomalaiselle sopijapuolelle vieras. Tämä vaikeuttaa huomattavasti kansainvälisessä kaupassa sovellettavien oikeussääntöjen ennakoitavuutta.

Pohjoismaiden ministerineuvoston teettämä selvitys ja oikeuskirjallisuudessa esitetyt näkökohdat

Pohjoismaiden ministerineuvoston alainen oikeusyhteistyön virkamieskomitea (NÄL) on teettänyt selvityksen siitä, olisiko Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan syytä peruuttaa yleissopimuksen 92 artiklan perusteella antamansa yleissopimuksen II osan soveltamista koskevat selitykset. Selvityksen on tehnyt professori Jan Kleineman ja sitä koskeva raportti (*Avtalsslutande vid internationella köp av varor*) valmistui joulukuussa 2008.

Raportissa on kannatettu II osaa koskevien selitysten peruuttamista. Raportissa esitetyt näkökohdat perustuvat osittain pohjoismaiseen oikeuskirjallisuuteen, jossa vallitsee laa-

ja yhteisymmärrys siitä, että Pohjoismaiden tulisi peruuttaa II osaa koskevat selityksensä.

Raportissa on kiinnitetty huomiota muun muassa jaksossa 2.2.1 esitettyihin näkökohtiin kuten siihen, että selityksestä huolimatta yleissopimuksen II osan määräykset tulevat tietyissä tilanteissa sovellettaviksi myös Pohjoismaissa. Yleissopimuksen II osan määräysten soveltamiseen ei raportin mukaan myöskään ole käytännössä juuri liittynyt ongelmia.

Raportissa on vertailtu keskenään sopimuksen tekemistä koskevia yleissopimuksen II osan määräyksiä ja pohjoismaisten oikeustoimilakien säännöksiä. Vaikka yleissopimuksen määräysten ja pohjoismaisten oikeustoimilakien peruslähtökohdat poikkeavatkin eräiltä osin toisistaan, normistojen välisiä eroja ei voida raportin mukaan pitää kovin merkittävänä.

Yleissopimuksen määräykset eroavat oikeustoimilaista lähinnä tarjouksen sitovuuden ja tarjouksen peruuttamisen osalta. Raportin mukaan kansainväliseen tavaran kauppaan sovellettavien sopimuksen tekemistä koskevien oikeussääntöjen poikkeaminen sopimuksen tekemistä koskevista oikeustoimilain yleisistä säännöksistä ei tuottane ongelmia. Raportissa ja oikeuskirjallisuudessa joitakin yleissopimuksen oikeustoimilaista poikkeavia ratkaisuja on pidetty jopa oikeustoimilain ratkaisuja tarkoituksenmukaisempina.

Yleissopimuksen II osan ja oikeustoimilain välisiä eroja käsitellään tarkemmin esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Kansainvälis-yksityisoikeudellisiin lainvalintasäännöksiin ja sitä kautta kansalliseen oikeuteen nojautumisen 95 artiklaa koskevan selityksen seurauksena on raportissa ja oikeuskirjallisuudessa katsottu aiheuttavan kaupan osapuolten välisissä suhteissa enemmän epävarmuutta kuin yleissopimuksen ja oikeustoimilain väliset erot. Jos Suomi peruuttaisi yleissopimuksen II osan soveltamista koskevan selityksen, sopimusvaltioiden välisessä kaupassa sovellettaisiin aina yleissopimuksen II osan määräyksiä kansallisten lakien sijaan. Sekä ennakoitavuus- että kustannusnäkökohdtien on katsottu näin ollen puhuvan selityksen peruuttamisen puolesta.

Raportin ja oikeuskirjallisuuden valossa näyttää näin ollen siltä, että erot yleissopi-

muksen ja oikeustoimilain välillä eivät ole käytännön kannalta merkittäviä verrattuna yhtenäisen kansainvälisen normiston mukanaan tuomiin hyötyihin.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyy yleissopimuksen II osaa koskevan selityksen peruuttamisen. Tavoitteena on yhdenmukaistaa ja selkeyttää kansainväliseen tavaran kauppaan sovellettavia oikeussääntöjä.

Samalla ehdotetaan, että eduskunta hyväksyy Pohjoismaiden välistä kauppaa koskevan uuden selityksen, jonka mukaan yleissopimuksen sopimuksen tekemistä koskevaa II osaa ei kuitenkaan edelleenkaan sovellettaisi Pohjoismaiden välisessä kaupassa. Tämä on tarpeen, jotta Pohjoismaiden välistä kauppaa koskevien sopimusten tekemiseen sovellettaisiin yleissopimuksen II osaa koskevan selityksen peruuttamisesta huolimatta edelleenkin pohjoismaisia oikeustoimilakeja.

Yleissopimuksen II osaa koskevan selityksen peruuttaminen ja Pohjoismaiden välistä kauppaa koskevan uuden selityksen antaminen ehdotuksen mukaisesti edellyttää yleissopimuksen voimaansaattamisasetuksen 2 §:n muuttamista.

Esityksen valmistelun yhteydessä on arvioitu myös kysymystä siitä, tulisiko oikeustoimilakiin ottaa säännös, josta ilmenisi, että yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa tilanteissa sovelletaan oikeustoimilain sijasta yleissopimuksen II osan määräyksiä. Vastavankaltainen kansainvälistä kauppaa koskeva informatiivinen viittaussäännös sisältyy kauppalain (355/1987) 5 §:ään. Valmistelussa on kuitenkin päädytty siihen lopputulokseen, ettei oikeustoimilain muuttaminen ole tarpeen. Vastaavaan ratkaisuun on päädytty myös Ruotsissa, jossa on huhtikuussa 2011 annettu vastaavansisältöinen hallituksen esitys. Yleisten laintulkintaperiaatteiden mukaisesti yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien sopimusten tekemiseen sovellettaisiin erityislakina yleissopimuksen II osan määräyksiä oikeustoimilain sijasta.

4 Esityksen vaikutukset

Selityksen peruuttamisen vaikutuksia on käsitelty laajalti edellä mainitussa raportissa. Selityksen peruuttamisella olisi raportin mukaan merkittävä itseisarvo siltä kannalta, että Pohjoismaat eivät tarpeettomasti rajoittaisi laajasti ratifioitun yleissopimuksen soveltamista.

Selityksen peruuttaminen selkeyttää oikeustilaa ja parantaa sopijapuolten mahdollisuuksia ennakoida kansainvälistä tavaran kauppaa koskevan sopimuksen tekemiseen sovellettavia oikeussääntöjä. Kaupankäynti helpottuisi myös sen myötä, että Suomi soveltaisi kansainvälistä tavaran kauppaa koskevan sopimuksen tekemiseen samoja oikeussääntöjä kuin suurin osa kauppavaltioista.

Yleissopimus koskee vain kansainvälistä tavaran kauppaa. Selityksen peruuttamisella ei siten olisi vaikutusta kotimaassa tapahtuvaan tavaran kauppaan sovellettavaan lainsäädäntöön. Koska yleissopimuksen II osaa koskevan selityksen peruuttamisen yhteydessä laajennetaan yleissopimuksen 94 artiklan nojalla annettua selitystä, ensiksi mainitun selityksen peruuttaminen ei myöskään vaikuta Pohjoismaiden väliseen kauppaan. Yleissopimusta ei siis edelleenkaan sovellettaisi kauppaa koskeviin sopimuksiin tai niiden tekemiseen, kun molempien sopijapuolten liikepaikat sijaitsevat Pohjoismaissa.

5 Asian valmistelu

Kansainvälinen kauppakamari (ICC) on otanut esille kysymyksen Pohjoismaiden antamista yleissopimuksen II osaa koskevista selityksistä. Pohjoismaiden ministerineuvoston aloitteesta aiheesta on laadittu edellä mainittu raportti, joka on lähetetty lausuntokierrokselle kussakin selityksen antaneessa Pohjoismaassa.

Oikeusministeriössä on laadittu raportin pohjalta muistio (25.3.2009), jossa oikeusministeriö piti alustavasti perusteltuna selvitysmiehen ehdotusta peruuttaa yleissopimuksen 92 artiklan mukainen selitys. Muistio on lähetetty yhdessä raportin kanssa lausuntokierrokselle keväällä 2009. Kaikki lausunnonantajat (Elinkeinoelämän keskusliitto EK

ry, Kansainvälisen kauppakamarin (ICC) Suomen osasto ry, Keskuskauppakamari, Suomen Asianajajaliitto ja Suomen Kaupan Liitto) kannattivat selityksen peruuttamista.

Myös muissa Pohjoismaissa raporttia koskeva lausuntopalaute oli lähes kokonaan myönteistä. Raportin ja kustakin Pohjoismaasta saadun lausuntopalautteen pohjalta asiaa käsiteltiin pohjoismaisten oikeusministerien kokouksessa kesäkuussa 2009. Oikeusministerit suhtautuivat myönteisesti raportissa esitettyyn suositukseen peruuttaa selitys.

Ehdotus hallituksen esitykseksi on valmisteltu oikeusministeriössä. Ehdotuksesta on saatu lausunnot seuraavilta tahoilta: ulkoasiainministeriö, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Kansainvälisen kauppakamarin (ICC) Suomen osasto ry, Keskuskauppakamari, Suomen Asianajajaliitto ja Suomen Kaupan Liitto. Lausunnonantajat suhtautuivat myönteisesti ehdotettuihin muutoksiin. Lisäksi Suomen Asianajajaliitto ja Suomen Kaupan Liitto esittivät harkittavaksi informatiivisen viittaussäännöksen ottamisen oikeustoimilakiin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Yleissopimuksen II osan sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

Yleissopimuksen II osa käsittää artikkelit 14—24. Artikloissa 14—17 käsitellään tarjousta, kun taas artikkelit 18—22 koskevat hyväksymistä. Jakson kaksi viimeistä artiklaa sääntelevät kysymystä sopimuksen syntymisajankohdasta.

Yleissopimuksen II osan rakenne poikkeaa jonkin verran oikeustoimilain 1 luvusta, mutta sisällöltään ne vastaavat suurelta osin toisiaan. Käsillä olevassa jaksossa selostetaan mainittujen artiklojen sisältöä ja kuvataan merkittävimpiä eroja yleissopimuksen II osan ja oikeustoimilain 1 luvun välillä.

14 artikla. Artiklassa selostetaan tarjouksen tunnusmerkkejä. Artiklan ensimmäisen kappaleen mukaan tarjouksen tärkein tunnusmerkki on, että ehdotus on riittävän täsmällinen, jotta se voidaan hyväksyä ja jotta se ilmaisee ehdotuksen tekijän tarkoituksen tulla sidotuksi, jos hyväksyvä vastaus annetaan. Ehdotus, joka tehdään "sitoumuksetta" tai sentyyppisin varauksin, ei näin ollen ole tarjous yleissopimuksessa tarkoitettussa mielessä.

Ehdotus on määräyksen mukaan riittävän täsmällinen, jos siitä käy ilmi tavara ja jos siinä nimenomaisesti tai hiljaisesti määrätään tavaran määrä ja hinta tai osoitetaan, miten ne määrätään. Ehdotus voidaan katsoa riittävän täsmälliseksi myös, jos toisella sopijapuolella sen mukaan on oikeus myöhemmässä vaiheessa määrätä tavaran määrä. Yleissopimuksen 55 artiklasta käy ilmi, että jos pätevä sopimus on tehty ilman että hinta on määrätty tai osoitettu, miten se lasketaan, sopijapuolten tulee katsoa viitanneen sopimuskäsitteiden kohdalla vallinneeseen käypään hintaan.

Ehdotusta, joka täyttää 1 kappaleessa asetetut vaatimukset, voidaan käsitellä eri tavoin siitä riippuen, onko se osoitettu yhdelle tai useammalle määrättylle henkilölle tai onko se osoitettu määräämättömälle henkilöpiirille.

Artiklan 2 kappaleen mukaan pidetään ehdotusta, jota ei ole tehty yhdelle tai useam-

malle määrättylle henkilölle, kehoituksena tehdä tarjouksia, ellei ehdotuksen tekijä selvästi ilmaise, että on kysymys tarjouksesta. Luetteloida, ilmoituksia ja vastaavanlaisia tietoja pidetään tämän mukaan kehoituksina tehdä tarjouksia, jos ne osoitetaan määräämättömälle henkilöpiirille.

15 artikla. Artiklassa määrätään ajankohdasta, jolloin tarjous tulee sitovaksi. Artiklan 1 kappaleen mukaan tarjous tulee sitovaksi, kun se *saapuu* tarjouksen saajalle. Tämä lähtökohta poikkeaa oikeustoimilain lähtökohdasta, jonka mukaan tarjouksen sitovuus kytkeytyy hetkeen, jolloin tarjouksen saaja *ottaa selon* tarjouksesta. Saapumisen ja selon ottamisen välinen ero ilmenee myös muiden artiklojen yhteydessä. Eroa käsitellään tarkemmin jäljempänä 24 artiklassa, joka sisältää ilmaisun "saapuu" määritelmän.

Kuten 2 kappaleesta ilmenee, tarjouksen tekijä voi tarjouksen saapumishetkeen saakka peräyttää tarjouksen, vaikka hän on esimerkiksi ilmoittanut tarjouksessa, että se on peruuttamaton. Artiklan 2 kappale rakentuu angloamerikkalaisessa oikeudessa tehdyille peräyttämisen (*withdrawal*) ja peruuttamisen (*revocation*) erolle.

16 artikla. Artiklassa määrätään tarjouksen peruuttamisesta. Artiklan 1 kappaleen mukaan pääsääntö on, että tarjous voidaan peruuttaa (*be revoked*) kunnes tarjouksen saaja on lähettänyt hyväksyvän vastauksensa. Määräys merkitsee sitä, että tarjouksen saaja saa itse kantaa riskin niistä kustannuksista, jotka hän sijoittaa tarjouksen arvioimiseen, koska tarjous ei ole tarjouksen tekijää sitova samalla tavoin kuin oikeustoimilain mukaan.

Yleissopimuksessa omaksuttu lähtökohta, jonka mukaan tarjous ei ole sitova, ennen kuin hyväksyvä vastaus on lähetetty, poikkeaa oikeustoimilain 3 §:stä, jonka mukaan ilman vastaukselle asetettua määräaikaa annettu tarjous sitoo tarjouksen tekijää kohtuullisen ajan. Tätä tarjouksen peruutettavuuteen liittyvää eroa on pidetty yhtenä merkittävimmistä eroista oikeustoimilain ja yleissopimuksen välillä. Oikeustoimilain säännöstä on kritisoitu siitä, että se saattaa herättää epävarmuutta, sillä tarjouksen tekijän on vai-

kea tietää, kauanko hän tarkalleen on sidottu tarjoukseensa.

Artiklan 1 kappaleen määräystä rajoitetaan kuitenkin olennaisesti 2 kappaleessa, jonka mukaan tarjousta ei esimerkiksi voi peruuttaa, jos siitä ilmenee joko hyväksymiselle asetetun määräajan perusteella tai muuten, että se on peruuttamaton. Tarjousta ei myöskään voi peruuttaa, jos tarjouksen saaja saatoi kohtuudella luottaa tarjouksen peruuttamattomuuteen ja on toiminut tarjoukseen luottaen. Kappaleen 2 rajoituksista johtuen edellä mainittu periaatteellinen ero oikeustoimilain ja yleissopimuksen välillä kutistuu käytännössä merkittävästi.

Ilmaisun ”saapuu” sisältöä käsitellään 24 artiklassa.

17 artikla. Artikla koskee tarjouksen hylkäämistä. Artiklan mukaan tarjous lakkaa olemasta sitova, jos se hylätään, vaikka tarjous on peruuttamaton. Sama periaate käy ilmi oikeustoimilain 5 §:stä. Hylkääminen voi olla nimenomainen. Yleissopimuksen 19 artiklasta käy ilmi, että tarjoukseen annettua hyväksyvää vastausta voidaan määrätyn edellytyksin pitää hylkäävänä vastauksena, jos se sisältää lisäyksiä, rajoituksia tai muita muutoksia. Ilmaisun ”saapuu” sisältöä käsitellään 24 artiklassa.

18 artikla. Artikla koskee hyväksyvää vastausta ja ajankohtaa, jolloin hyväksyvä vastaus tulee sitovaksi.

Artiklan 1 kappaleen mukaan tarjouksen saajan lausuma tai muu tarjoukseen suostumista ilmentävä käyttäytyminen merkitsee hyväksymistä. Hiljaisuus tai passiivisuus ei sinänsä merkitse hyväksyvää vastausta. Tarjouksen saajan käyttäytymisellä on näin ollen keskeinen merkitys sen suhteen, voidaanko sopimuksen katsoa syntyneen.

Artiklan 2 kappaleen mukaan hyväksyvä vastaus tulee sitovaksi, kun se saapuu tarjouksen antajalle. Ilmaisun ”saapuu” osalta viitataan 24 artiklaan.

Se, että hyväksyvä vastaus tulee sitovaksi, merkitsee toisaalta sitä, että hyväksyvää vastausta ei voida 22 artiklan mukaan tämän ajankohdan jälkeen peräyttää, toisaalta sitä, että sopimus syntyy 23 artiklan mukaan, kun hyväksyvä vastaus tulee sitovaksi.

Hyväksyvän vastauksen on saavuttava tarjouksen tekijälle sinä aikana, jonka hän on

asettanut vastauksen antamiselle. Tarjouksen saajalla on niin ollen riski siitä, että vastaus saapuu perille tai myöhästyy. Jollei määräaika vastauksen antamiselle ole asetettu, vastauksen on saavuttava tarjouksen tekijälle kohtuullisessa ajassa. Suullinen tarjous on hyväksyttävä välittömästi, jollei olosuhteista muuta käy ilmi. Vastaavat säännökset löytyvät oikeustoimilain 2 ja 3 §:stä.

Artiklan 3 kappaleessa käsitellään jonkin toimenpiteen johdosta syntyvää hyväksymistä. Hyväksyvälle vastaukselle, joka perustuu jonkin toimenpiteen suorittamiseen, annetaan määräyksen mukaan merkitystä vain, jos se perustuu tarjoukseen, sopijapuolten välilleen luomaan käytäntöön tai kauppatapaan.

19 artikla. Artikla koskee niin kutsuttua epäpuhdasta hyväksymistä eli vastausta, jonka tarkoitus olla hyväksyvä mutta joka sisältää lisäyksiä, rajoituksia tai muita muutoksia. Tällainen vastaus katsotaan hylkääväksi vastaukseksi, johon liittyy uusi tarjous. Tämä pääsääntö vahvistetaan 1 kappaleessa. Oikeustoimilain 6 §:n 1 momentissa on vastaava säännös.

Sen sijaan yleissopimus ja oikeustoimilaki eroavat toisistaan epäpuhdasta hyväksymistä koskevan reklamoinnin suhteen. Artiklan 2 kappaleen mukaan tarjouksen antaja on velvollinen reklamoidaan epäpuhdasta hyväksymistä vastaan, jos vastaus ei *olennaisesti muuta* tarjousta. Jos tarjouksen tekijä ei esitä vastalauseita, sopimuksen ehtoiksi tulevat tarjouksen ehdot hyväksymiseen sisältyvin muutoksin. Oikeustoimilain 6 §:n 2 momentti perustuu tämän objektiivisena pidetyn olennaisuusedellytyksen sijaan kahden subjektiiviseen edellytykseen eli siihen, että vastauksen antaja on pitänyt vastausta tarjousta vastaavana, ja siihen, että tarjouksen antajan on täytynyt tämä käsittää. Vastaavankaltainen objektiiviseen ja subjektiiviseen näkökulmaan liittyvä ero ilmenee myös myöhästynyttä vastausta koskevan 21 artiklan 2 kappaleen ja 4 §:n 2 momentin välisessä erossa.

Artiklan 3 kappaleessa täsmennetään, että määrättyt muutokset on aina katsottava olennaisiksi. Tällaisia ovat muun muassa muutokset jotka koskevat hintaa, maksamista, tavaran laatua ja määrää, luovutuspaikkaa ja -aikaa, sopijapuolen vastuun laajuutta toista

sopijapuolta kohtaan sekä riitojen ratkaisemista koskevia ehtoja. Määräys merkitsee esimerkiksi sitä, että vastauksessa olevaa ehtoa, jonka mukaan tavara on lähetettävä heti tai joka määrää tavaran luovuttamiselle toisen lastaussataman, on pidettävä hylkäävänä vastauksena, johon liittyy uusi tarjous. Sama koskee esimerkiksi ehtoa, jonka mukaan riidat on ratkaistava välimiesmenettelyssä.

20 artikla. Artikla sisältää määräyksiä tarjouksen tekijän asettaman hyväksymisajan tulkitsemisesta. Sen määräykset väistyvät niin ollen sen tieltä, mitä on ehkä määrätty tarjouksessa, sekä sopijapuolten aikaisemman käytännön ja muun tulkinta-aineiston tieltä.

Artiklan 1 kappaleessa määrätään määräajan alkamisajankohdasta. Hyväksymiselle asetetun määräajan katsotaan alkavan siitä ajankohdasta, kun sähkösanoma, joka sisältää tarjouksen, jätettiin kuljetettavaksi. Jos tarjous annetaan kirjeessä, lasketaan aika siitä päivämäärästä, joka käy ilmi kirjeestä, tai, jos kirje ei ole päivätty, postileiman päivästä. Tarjouksen tekijän puhelimitse tai muulla ”välittömällä viestintäkeinolla” — kuten faksilla, tekstiviestillä tai sähköpostilla — tarjouksen hyväksymiselle asettama määräaika lasketaan hetkestä, jolloin tarjous saapuu tarjouksen saajalle.

Artiklan 2 kappaleesta ilmenee, että viralliset pyhäpäivät ja vapaapäivät, jotka sattuvat hyväksymiselle asetetulle määräajalle, lasketaan määräaikaan. Vain siinä tapauksessa, että määräajan viimeinen päivä sattuu pyhäpäiväksi tai vapaapäiväksi sillä paikkakunnalla, missä tarjouksen tekijällä on liikepaikkansa, pidennetään aikaa seuraavaan työpäivään. Myös tämä määräys on tulkintasääntö, joka väistyy esimerkiksi tarjouksessa esitetyn tai sopijapuolten välisen aikaisemman käytännön tieltä.

21 artikla. Artiklassa käsitellään myöhästynyttä hyväksymistä. Artikla sisältää siis poikkeuksia siihen 18 artiklan 2 kappaleessa olevaan periaatteeseen, jonka mukaan vastauksen täytyy saapua tietyn ajan kuluessa olakseen sitova. Ensimmäisestä kappaleesta käy ilmi, että tarjouksen tekijä voi pitää myöhään tullutta vastausta hyväksyvänä vastauksena. Siinä tapauksessa tulee tarjouksen tekijän viipymättä ilmoittaa tarjouksen saa-

jalle, että myöhästynyt vastaus merkitsee hyväksymistä. Tällainen ilmoitus voidaan antaa suullisesti tai lähettää tarjouksen saajalle. Viimeksi mainitussa tapauksessa tarjouksen tekijä on suorittanut velvollisuutensa, kun ilmoitus on lähetetty.

Määräys poikkeaa oikeustoimilain 4 §:n 1 momentin säännöksestä, jonka mukaan myöhästynyttä hyväksyvää vastausta pidetään uutena tarjouksena.

Artiklan 2 kappaleen mukaan myöhästynyt vastaus sitoo tarjouksen tekijää, jos käy ilmi, että vastaus on lähetetty sellaisissa olosuhteissa, että sen olisi pitänyt tulla perille ajoissa. Hyväksyvä vastaus ei kuitenkaan sido tarjouksen tekijää, jos tarjouksen tekijä viipymättä ilmoittaa tarjouksen saajalle joko suullisesti tai kirjallisella ilmoituksella, että hän katsoo tarjouksensa rauenneeksi.

Oikeustoimilain 4 §:n 2 momentissa kiinnitetään yleissopimuksesta poiketen huomiota subjektiivisiin edellytyksiin eli siihen, että vastauksen lähettäjä on olettanut vastauksen tulleen oikeassa ajassa perille, ja siihen että vastauksen saajan on täytynyt käsittää tämä. Vastaavankaltainen objektiivisia ja subjektiivisia edellytyksiä koskeva ero ilmenee edellä mainituin tavoin 19 artiklan 2 kappaleen ja 6 §:n 2 momentin välisessä suhteessa.

22 artikla. Artikla koskee hyväksymisen peräyttämistä. Artiklan mukaan hyväksyvä vastaus voidaan peräyttää, jos peräyttäminen saapuu tarjouksen tekijälle viimeistään sillä hetkellä, kun tarjouksesta olisi tullut sitova. Yleissopimuksen 18 artiklan 2 kappaleesta käy ilmi, että tarjouksen hyväksyminen tulee sitovaksi, kun se saapuu tarjouksen tekijälle asetetun määräajan kuluessa. Ilmaisun ”saapuu” sisältöä käsitellään 24 artiklassa. Yleissopimuksen 23 artiklasta puolestaan käy ilmi, että sopimuksen katsotaan syntyneen, kun tarjouksen hyväksyminen tulee sitovaksi.

Oikeustoimilain 7 §:n mukaan peruutuksen on saavutettava vastaanottaja ennen tai viimeistään samaan aikaan kun hän saa selon tarjouksesta tai vastauksesta.

23 artikla. Artiklassa määrätään sopimuksen syntymishetkestä. Artiklasta käy ilmi, että sopimus syntyy sillä hetkellä, kun tarjoukseen annettu hyväksyvä vastaus tulee sitovaksi. Yleissopimuksen 18 artiklan 2 kappaleessa olevan pääsäännön mukaan näin ta-

pahtuu, kun vastaus saapuu tarjouksen tekijälle.

24 artikla. Yleissopimuksen II osa sisältää useita määräyksiä, joissa annetaan merkitystä ajankohdalle, jolloin tarjouksen, vastauksen tai muun tahdonilmaisun on katsottava saapuneen sen vastaanottajalle: 15 artiklan 1 kappale, 16 artiklan 1 kappale, 17 artikla, 18 artiklan 2 kappale ja 22 artikla. Yleissopimuksen mukaan tiedonannon oikeusvaikutukset nimittäin syntyvät silloin, kun tiedonanto *saapuu* sen vastaanottajalle. Yleissopimus poikkeaa tältä osin oikeustoimilaista, jonka mukaan tiedonanto muuttuu sen antajan sitovaksi, kun sen vastaanottaja on *ottanut siitä selon*.

Sovellettaessa yleissopimuksen määräyksiä tiedonannon perille saapumisesta ei ole merkitystä sillä, tietääkö vastaanottaja, että tiedonanto on saapunut perille, tai onko hän ottanut siitä selon vai ei. Tätä voidaan pitää merkittävänä erona yleissopimuksen ja oikeustoimilain välillä. Yleissopimuksessa omaksuttua ratkaisua on myös oikeuskirjallisuudessa pidetty merkittävästi oikeustoimilain säännöksiä tarkoituksenmukaisempina, koska käytännössä on vaivattomampaa todistaa tiedonannon tosiasiallisesti saapuneen vastaanottajalle kuin todistaa hänen ottaneen selon siitä.

Yleissopimuksen 24 artikla sisältää tulkintasääntöjä saapumisajankohdasta. Suullisten ilmoitusten katsotaan saapuvan vastaanottajalle, kun ilmoitus annetaan hänelle. Muiden tiedonantojen katsotaan saapuneen perille, kun tiedonanto jätetään vastaanottajalle henkilökohtaisesti tai hänen liikepaikkaansa tai hänen postiosoitteeseensa. Jos vastaanottajalla ei ole liikepaikkaa tai postiosoitetta, tiedonanto saapuu perille, kun se toimitetaan hänen vakituiseen asuinpaikkaansa.

2 Voimaantulo

Yleissopimuksen 97 artiklan 4 kappaleen mukaan valtio voi peruuttaa antamansa selityksen milloin hyvänsä osoittamalla tallettajana toimivalle Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille virallisen kirjallisen ilmoituksen. Tällainen peruuttaminen tulee voimaan kuukauden ensimmäisenä päivänä kuuden

kuukauden kuluttua siitä, kun tallettaja on vastaanottanut tiedonannon.

Pohjoismaiden välistä kauppaa koskeva uusi selitys tulee yleissopimuksen 97 artiklan 3 kappaleen mukaan voimaan kuukauden ensimmäisenä päivänä kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun tallettaja on vastaanottanut sitä koskevan ilmoituksen.

Yleissopimuksen 100 artiklan 1 kappaleen mukaan yleissopimusta sovelletaan sopimuksen tekemiseen vain silloin, kun sitä koskeva ehdotus tehdään sinä päivänä tai sen päivän jälkeen, kun yleissopimus tulee voimaan asianomaisten sopimusvaltioiden osalta. Ehdotetuilla muutoksilla ei näin ollen olisi taantuvaa vaikutusta.

3 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan myös varauman tai vastaavan tekemiseen on saatava eduskunnan hyväksyminen, jos varauma tai vastaava vaikuttaa lainsäädännön alaan kuuluvan tai eduskunnan hyväksymistä muuten vaativan sopimusmääräyksen sisältöön tai laajuuteen. Eduskunnan hyväksyminen on niin ikään hankittava sellaisen varauman tai vastaavan peruuttamiseen, jonka eduskunta on hyväksynyt tai jonka hyväksymisestä eduskunnan olisi tullut päättää (PeVL 4/2001 vp).

Yleissopimuksen II osa sisältää määräyksiä sopimuksen tekemisestä. Samoista kysymyksistä on nykyisin säädetty oikeustoimilaissa. Yleissopimuksen II osa kuuluu näin ollen kokonaisuudessaan lainsäädännön alaan. Koska yleissopimuksen II osa sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, on eduskunnan suostumus tarpeen yleissopimuksen II osaa koskevan selityksen peruuttamiseksi ja Pohjoismaiden välistä kauppaa koskevan uuden selityksen antamiseksi.

Perustuslain 94 §:n 2 momentin mukaan kansainvälisen velvoitteen hyväksymisestä päätetään äänten enemmistöllä. Jos ehdotus velvoitteen hyväksymisestä koskee perustus-

lakia, se on kuitenkin hyväksyttävä päätöksellä, jota on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä. Koska yleissopimuksen II osaan ei sisälly velvoitteita, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, päätös selityksen peruuttamisen ja uuden selityksen antamisen hyväksymisestä voidaan tehdä äänten enemmistöllä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

Eduskunta hyväksyisi sen, että Suomi peruuttaa 11 päivänä huhtikuuta 1980 kansainvälistä tavaran kauppaa

koskevista sopimuksista tehdyn yleissopimuksen (SopS 49 ja 50/1988) 92 artiklaan viitaten antamansa selityksen, jonka mukaan Suomi ei sitoudu noudattamaan yleissopimuksen II osaa, ja että

Eduskunta hyväksyisi sen, että Suomi antaa yleissopimuksen 94 artiklaan viitaten selityksen, että yleissopimusta ei sovelleta kauppaa koskevien sopimusten tekemiseen, kun sopijapuolten liikepaikat sijaitsevat Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa, Islannissa tai Norjassa.

Helsingissä 26 päivänä elokuuta 2011

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*

Liite
Asetusluonnos

Tasavallan presidentin asetus

kansainvälistä tavaran kauppaa koskevista sopimuksista tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta annetun asetuksen muuttamisesta

Oikeusministerin esittelystä

muutetaan kansainvälistä tavaran kauppaa koskevista sopimuksista tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta annetun asetuksen (796/1988) 2 § seuraavasti:

2 §

Ratifikoidun kansainvälistä tavaran kauppaa koskevan yleissopimuksen 94 artiklan viitaten yleissopimusta ei sovelleta, Ruotsin osalta mainitun artiklan 1 kappaleen ja muutoin 2 kappaleen mukaisesti, kauppaa koskeviin sopimuksiin, kun sopijapuolten liikepaikat sijaitsevat Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa, Islannissa tai Norjassa.

Lisäksi Suomi on _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ antanut selityksen, että yleissopimuksen

94 artiklaan viitaten yleissopimusta ei sovelleta, Islannin ja Ruotsin osalta mainitun artiklan 1 kappaleen ja muutoin 2 kappaleen mukaisesti, kauppaa koskevien sopimusten tekemiseen, kun sopijapuolten liikepaikat sijaitsevat Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa, Islannissa tai Norjassa.

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .